

3. उत्तरे लिहा :

- (अ) स्थायी समितीची भूमिका 5
 (ब) मुख्य कार्यपालन अधिकार्याच्या जबाबदाऱ्या 5
 (क) खंडस्तरीय प्रशासकीय संरचना 5
 (ड) शिक्षण विस्तार अधिकार्याची भूमिका. 5
 किंवा
 (इ) ग्राम विकास अधिकार्याच्या जबाबदाऱ्या 5
 (फ) सरपंचाची कर्तव्ये 5
 (ग) ग्रामसभेचे महत्व 5
 (ह) ग्रामिण विकासात सहकारी क्षेत्राची भूमिका. 5

4. उत्तरे लिहा :

- (अ) लोकतांत्रिक विकेंद्रीकरणाची संकल्पना 5
 (ब) राज्यनितीच्या नितीनिर्देशक तत्वांचे महत्व 5
 (क) राज्य नियोजन मंडळाचे कार्ये 5
 (ड) लोकतांत्रिक विकेंद्रीकरणाची पार्श्वभूमी. 5
 किंवा
 (इ) ग्रामिण स्वच्छता 5
 (फ) ग्रामिण क्षेत्रातील आरोग्याची स्थिती 5
 (ग) जल प्रदूषण नियंत्रण 5
 (ह) जल व्यवस्थापनातील कार्यस्वरूपी विकासाची संकल्पना. 5

5. ग्रामिण सामुदायीक विकासाकरिता असलेले विविध कल्याणकारी विस्तार कार्यक्रमांचे वर्णन करा. 20

किंवा

पंचायत राज व्यवस्थेमधील कार्यकर्त्यांकरिता असलेल्या प्रशिक्षणाची गरज, व्याप्ती, प्रकार आणि महत्व स्पष्ट करा. 20

Master of Social Work (Part-II) Examination

Specialization Group-D Paper-I

RURAL COMMUNITY DEVELOPMENT

Paper—IX

Time—Three Hours]

[Maximum Marks—100

Note :—(1) All questions are compulsory.

(2) All questions carry equal marks.

1. Explain characteristics and socio-economic structure of Indian village. 20

OR

Discuss the concept, need and importance of community development. 20

2. Write answers on :

- (a) Shriniketan project 5
 (b) Programmes in Sevagramme project 5
 (c) Marthandom project 5
 (d) Firka project. 5

OR

- (e) Importance of National Rural Employment Guarantee Scheme 5
 (f) Impact of Globalization on agriculture 5

- (g) Impact of Globalization on landless labour 5
(h) Programmes for poor peoples. 5

3. Write answers on :

- (a) Role of standing committee 5
(b) Responsibilities of chief executive officer 5
(c) Administrative structure at Block level 5
(d) Role of Education Extension Officer. 5

OR

- (e) Responsibilities of Village Development Officer 5
(f) Duties of Sarpanch 5
(g) Importance of Gram Sabha 5
(h) Role of Co-operative sector in Rural Development. 5

4. Write answers on :

- (a) Concept of Democratic decentralization 5
(b) Importance of Directive principles of State Policy 5
(c) Functions of State Planning Board 5
(d) Background of democratic decentralization. 5

OR

- (e) Rural sanitation 5
(f) Health condition in rural area 5
(g) Control of water pollution 5
(h) Concept of sustainable development in water management. 5

5. Describe various welfare extension programmes for rural community development. 20

OR

Explain the need, scope, types and importance of training for Panchayati Raj Workers. 20

(मराठी माध्यम)

सूचना :— (1) सर्वच प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
(2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. भारतीय खेड्यांची वैशिष्ट्ये आणि सामाजिक व आर्थिक संरचना स्पष्ट करा. 20

किंवा

सामुदायिक विकासाची संकल्पना, गरज आणि महत्व विशद करा. 20

2. उत्तरे लिहा :

- (अ) श्रीनिकेतन प्रकल्प 5
(ब) सेवाग्राम प्रकल्पामधील कार्यक्रम 5
(क) मारथ्याडिम प्रकल्प 5
(ड) फिरका प्रकल्प. 5

किंवा

- (इ) राष्ट्रीय ग्रामिण रोजगार हमी योजनेचे महत्व 5
(फ) जागतिकीकरणाचा कृषीवरील प्रभाव 5
(ग) भूमिहीन शेत मजूरांवरील जागतिकीकरणाचा प्रभाव 5
(ह) गरिब लोकांकरिता कार्यक्रम. 5